

KRISTKŮV DŮM KRISTEK-HAUS KRISTEK HOUSE

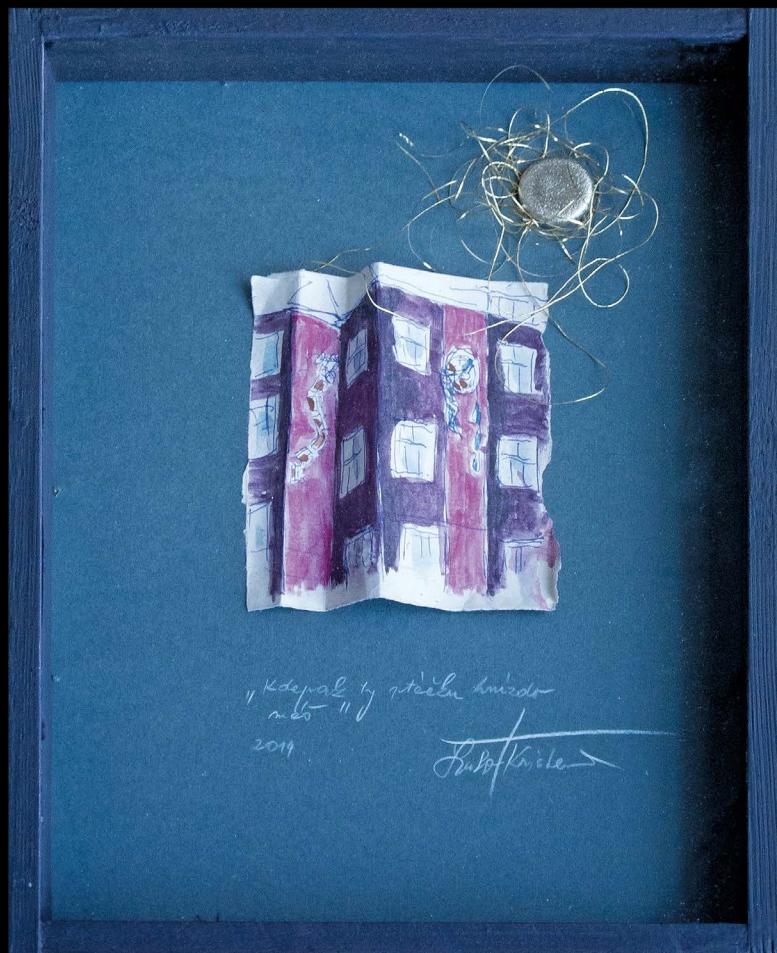
Kerzenlicht-Konzerte

Interreg
EVROPSKÁ UNIE
Rakousko-Česká republika
Evropský fond pro regionální rozvoj

KRISTKŮV DŮM KRISTEK-HAUS KRISTEK HOUSE

VÚKU, 2021

"Kdeval jsem mohl
mít" 2019

2019

Petr Kristek

První skica Kristkova domu. / Erste Skizze
des Kristek-Hauses. / First sketch of the Kristek House.

KRISTKŮV DŮM / KRISTEK-HAUS / KRISTEK HOUSE

© VÚKU, 2021

První elektronické vydání / Erste elektronische Ausgabe / First electronic edition

Texty / Texte / Texts: Francesca Gräfin Pilati

Foto / Photo: Bořivoj Hájek (32, 33), Jindřich Kepert (37), Martin Maleček (34-2), Martin Musil (obálka / Buchumschlag / cover, 30, 31, 34-1, 35), Dušan Rouš (11-3, 12-6, 13-9, 15-a, 17-h, 17-i, 27-1, 30, 31), Tomáš Sadílek (30), Lubomír Urbánek ml. / jun. (27-2) Stephan Wagner (7, 11-2), Helena Zelená Křížová (31), „Kerzenlicht-Konzerte“ Archiv (39), VÚKU Archiv

Grafická spolupráce / Grafische Zusammenarbeit / Graphic cooperation: Dušan Rouš

Překlad / Übersetzung / Translation: Renáta Sobolevičová (angličtina / Englisch / English),
I.T.C. - Jan Žižka (němčina / Deutsch / German).

Vydal / Herausgegeben / Published by:

Výzkumný ústav komunikace v umění, o.p.s.
Gorkého 93/51, 602 00 Brno, Česká republika

Ve spolupráci s / In Zusammenarbeit mit / In cooperation with:

Kerzenlicht-Konzerte,
3820 Speisendorf 28, Österreich

Tisk / Druck / Print:

Tiskárna Didot, pol. s r. o.
Trnkova 119, 628 00 Brno, Česká republika

Didot tiskárna / Printing
Packaging

Tato publikace vyšla v rámci projektu *Nové mosty k nekonečnu*, spolufinancovaného z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj (reg. č. KPF-02-214). / Diese Publikation erscheint im Rahmen des Projekts *Neue Brücken in die Unendlichkeit*, das aus Mitteln des Europäischen Fonds für regionale Entwicklung mitfinanziert wurde (reg. Nr. KPF-02-214). / This publication was released within the *New Bridges Towards Infinity* project, jointly financed by the European Regional Development Fund (reg. No. KPF-02-214).

ISBN 978-80-905548-8-7

Model 1:10 / Modell 1:10

Sochař, malíř a performer Lubo Kristek (* 8. 5. 1943) proměňuje domy, v nichž se usídlí, v místa setkání, experimentu a neobvyklé galerie. Ať již to byla stará mydlárna v Hustopečích u Brna, kde před svou emigrací pořádal setkání umělců na pomezí hudby, výtvarného umění a básnického, bývalá kuželna v německém městě Landsberg am Lech, která se stala jeho ateliérem, galerií a kde se konaly Kristkovy noční vernisáže s mezinárodní účastí umělců, stavení v německém Kleinkitzighofenu, kde po návratu z turné po Americe pokračoval v happeningové tvorbě, Zámeček Lubo v Podhradí nad Dyjí, centrum mnoha happeningů, kde byla v roce 2001 zpřístupněna veřejnosti sbírka Kristkova dosavadního celoživotního díla, ... či dům v Brně, který po přerodu v obytnou asambláz nese jméno svého tvůrce. Kristkovy domy jako by přitahovaly všechny múzy, které se připojují ke geniu loci.

Kristkův dům v Brně je inspirován Mýtem o Sisyfovi francouzského spisovatele a dramatika Alberta Camuse. Rozhodující jiskru však zažehnul český dramatik a herec Jiří Voskovec, se kterým se Kristek setkal v 70. letech 20. století během svých toulek po Americe. Voskovcovovo povídání o Sisyfově cestě z kopce ve chvílích, kdy nemá balvan Kristek dále retranzoval do cyklického pojetí času symbolizovaného hodinovým strojem, na jehož minutové ručičce Sisyfos visí. Cestou vzhůru brzdí čas, od dvacetky však již nachází cestou do údolí pro balvan různá potěšení. Kristkův dům se stal vyhledávaným turistickým místem zejména „o čtvrt“, když Sisyfos splyne s nymphou.

Lubo Kristek, který již v Evropě, Americe i Asii uskutečnil více než padesát happeningů, i tento svůj brněnský dům opřadá happeningovými událostmi a setkáními, na kterých se snoubí různé druhy umění.

Der Bildhauer, Maler und Performer Lubo Kristek (* 8. 5. 1943) verwandelt die Häuser, in denen er sich niederlässt, in Orte der Begegnung und des Experiments und in ungewöhnliche Galerien. Das betrifft alle Häuser gleichermaßen: die alte Seifensiederei in Hustopeče bei Brünn, wo er vor seiner Emigration Künstlertreffen an der Grenzlinie zwischen Musik, bildender Kunst und Poesie veranstaltete, die ehemalige Kegelbahn im deutschen Landsberg am Lech, die sein Atelier und seine Galerie wurde und wo Kristeks Nachtvernissagen stattfanden, an denen Künstler aus verschiedenen Ländern teilnahmen, das Gebäude im Kleinkitzighofen, wo er nach der Rückkehr von der Tournee durch Amerika sein Happening-Schaffen fortsetzte, das Schlösschen Lubo in Podhradí nad Dyjí, das Zentrum vieler Happenings, wo der Öffentlichkeit 2001 die Sammlung Kristeks bisheriges Lebenswerks zugänglich gemacht wurde ... und das Haus in Brünn, das nach seiner Umgestaltung zur Wohnassemblage den Namen seines Schöpfers trägt. Kristeks Häuser scheinen alle Musen anzulocken, die sich mit dem Genius loci verbinden.

Das *Kristek-Haus* in Brünn wurde durch *Den Mythos des Sisyphos* des französischen Schriftstellers und Dramatikers Albert Camus inspiriert. Den entscheidenden Funken entzündete jedoch der tschechische Dramatiker und Schauspieler Jiří Voskovec's, mit dem sich Kristek in den 70er Jahren des 20. Jahrhunderts während seiner Streifzüge durch Amerika traf. Voskovecs Erzählung über Sisyphos Weg vom Berg herab in den Augenblicken, in denen er keinen Felsblock hat, transformierte Kristek weiter in die zyklische Auffassung der Zeit, die durch das Uhrwerk symbolisiert wird, an dessen Minutenzeiger Sisyphos hängt. Auf dem Weg nach oben bremst er die Zeit, ab zwölfe jedoch findet er auf dem Weg ins Tal für den Felsblock dann verschiedene Vergnügungen. Das Kristek-Haus wurde ein beliebtes Ausflugsziel – insbesondere findet es Anklang, wenn es „Viertel“ ist und Sisyphos mit der Nymphe verschmilzt.

Lubo Kristek, der bereits in Europa, Amerika und Asien mehr als fünfzig Happenings veranstaltete, umspinnt auch sein Brünner Haus wieder mit Happenings und Treffen, bei denen sich die unterschiedlichen Künste vereinen.

The sculptor, painter and performer Lubo Kristek (* 8. 5. 1943) transforms the houses he settles in into places of encounter, experimentation and unusual art galleries. Whether at old soap works in Hustopeče near Brno where he would organise artistic gatherings including music, fine arts and poetry, a former skittle building in Landsberg am Lech, Germany, which was converted into his studio and art gallery, and where Kristek's night vernissages with international participation of artists would take place, a house in Kleinkitzighofen, Germany, where he continued to create his happenings after returning from the US, Chateau Lubo in Podhradí nad Dyjí, a centre of numerous happenings where in 2001 the collection of Kristek's life œuvre was made accessible for the public... Or the house in Brno, which after its transformation into a living assemblage bears the name of its creator. Kristek's houses seem to lure all the muses attached to the genius loci.

Kristek House in Brno draws inspiration from *The Myth of Sisyphus* by the French writer and playwright Albert Camus. Yet it was the Czech actor and dramatist Jiří Voskovec, whom Kristek met in the 1970s on his wanderings in the United States, who sparked everything into life. Voskovec's narration on Sisyphus' journey down the hill when he does not carry the boulder was further transformed by Kristek into a cyclic conception of time symbolised by a clockwork, with Sisyphus hanging on its minute hand. On his way upwards, he holds back time, yet starting from twelve, he can already find many different pleasures on his way to the valley to carry his boulder again. Kristek House becomes a particularly touristic point of interest at "quarter past" when Sisyphus fuses with the nymph.

Lubo Kristek, who carried out more than fifty happenings in Europe, the United States, and even Asia, also surrounds his Brno house with happenings and encounters, where different kinds of art are united.

Skica hodin a sisyfovské přípravy v ateliéru v Podhradí nad Dyjí. / Skizze der Uhr und Sisyphus-Vorarbeiten im Atelier in Podhradí nad Dyjí. / Sketch of the clockwork and Sisyphean preparations in the studio in Podhradí nad Dyjí.

Kristkův dům v kontextu autorových děl ve veřejném prostoru

Das Kristek-Haus im Kontext der Werke des Künstlers im öffentlichen Raum

Kristek House in the context of the artist's works in public space

Kristkův dům je jedním z řady Kristkových děl ve veřejném prostoru. Jeho díla najdeme v sakrálních a komunálních budovách, v lázních i v plenéru. Následující malý výčet je ukázkou Kristkovy tvorby, která je bohatá rozmanitostí použitého materiálu i uplatněním v různých prostorách.

Pro kapli v německém Penzingu vytvořil monumentální oltární obraz *Transcendentální kompozice mezi utrpením a nadějí* (1977). Prostor před landsberským Neues Stadtmuseum obohacuje Kristkova socha *Pomník pro pět smyslů* (1991). Je vytvořena z kovových tepaných plátna stejně jako např. *Strom větrné harfy* (1992), který se dnes nachází u zámečku Pohansko při Břeclavi, plastika *Zrození* (2006), stojící u pramene Moravské Dyje, a sousoší *Hledající - Organické formy* (2015), jež na slovenské straně soutoku řek Dyje a Moravy u obce Sekule uzavírá soubor soch v Podyjí zvaný *Kristkova podyjská glyptotéka*.

Pro Gymnázium Ignaze Köglera v Landsbergu Kristek vytvořil šestnáctimetrovou plastiku ze dřeva a kovu *Strom vědění* (1981) a pro lázně v německém Greifenbergu bronzovou kašnu *Pijící* (1988) jako poctu léčivému pramenu. Jeho dřevěná plastika *Život* (1971–1972) dnes vítá návštěvníky při vstupu na zámek v rakouském Drosendorfu.

Ke Kristkovým oblíbeným materiálům patří i keramika. Ve skalní kapli u Louckého kláštera ve Znojmě se nachází plastika *Výsvobození z útrap* (1978), jež v sobě pojí různé umělecké slohy. Další keramika nazvaná *Žrod a zároveň zatracení koule* (1978) tvoří plastiku v architektuře v kapličce u Janova hradu.

Das *Kristek-Haus* ist eines aus einer Reihe von Kristeks Werken im öffentlichen Raum. Seine Werke finden wir in sakralen und kommunalen Gebäuden, in Kurorten und im Freien. Die folgende kleine Aufzählung ist ein Beispiel für Kristeks Schaffen, das sich durch seine Vielfalt der verwendeten Materialien und die Anwendung in unterschiedlichen Räumen auszeichnet.

Für die Kapelle im deutschen Penzing schuf er das monumentale Altarbild *Transzendentale Komposition zwischen Leid und Hoffnung* (1977). Der Raum vor dem Landsberger Neuen Stadtmuseum wird durch Kristeks Skulptur *Denkmal für die fünf Sinne* (1991) bereichert. Sie besteht aus gehämmerten Metallplatten, ebenso wie z.B. *Der Windharfenbaum* (1992), der sich heute am Schlösschen Pohansko bei Břeclav befindet, die Plastik *Die Entstehung* (2006), die an der Quelle der Mährischen Thaya steht sowie die Statuengruppe *Die Suchenden – Organische Formen* (2015), die auf der slowakischen Seite des Zusammenflusses von Thaya und March bei der Gemeinde Sekeln die Gruppe von Statuen im Thayatal abschließt, die *Kristek's Glyptothek im Thayatal* genannt werden.

Für das Ignaz-Kögler-Gymnasium in Landsberg schuf Kristek die 16 Meter große Skulptur *Baum des Wissens* (1981) aus Holz und Metall, und für das Kurbad im deutschen Greifenberg den Brunnen *Der Trinkende* (1988) als Ovation für die Heilquelle. Seine Holzskulptur *Das Leben* (1971–1972) empfängt heute die Besucher des Schlosses in Drosendorf, Österreich.

Zu Kristeks bevorzugten Materialien gehört auch die Keramik. In der Felsenkapelle beim Kloster Louka in Znaim befindet sich die Plastik *Erlösung von den Leiden* (1978), die verschiedene künstlerische Stile in sich vereint. Eine weitere keramische Plastik, die *Geburt und zugleich Verdammung einer Kugel* (1978) heißt, ist als Kunst am Bau in der Kapelle bei der Hansenburg zu sehen.

Strom vědění / Baum des Wissens / Tree of Wisdom,
1981, dřevo, kov / Holz, Metall / wood, metal, 16 m.
Ignaz-Kögler-Gymnasium, Landsberg am Lech, Deutschland.

Kristek House is one of many Kristek works that can be found in public space. We can find his pieces of work both in sacral and municipal buildings, in public baths and also in the open air. The short list below illustrates Kristek's artistic production, which is abundant in the variety of materials being used, as well as in terms of its employment in different spaces.

For a chapel in Penzing, Germany, the artist created the monumental altarpiece *Transcendental Composition between Suffering and Hope* (1977). The space in front of the Neues Stadtmuseum in Landsberg is enriched by Kristek's sculpture *Monument to the Five Senses* (1991). This piece is made of wrought metal plates, as like, e. g., *Tree of the Wind Harp* (1992), which can today be found at Chateau Pohansko near the town of Břeclav, and the sculpture *Birth* (2006), raised at the source of the Moravian Thaya. The sculptural group *The Seekers - Organic Forms* (2015), located on the Slovak side of the confluence of the Thaya and Morava rivers, near the municipality of Sekule, closes the collection of sculptures in the Thaya region named *Kristek Thaya Glyptotheque*.

For the edifice of the Ignaz-Kögler-Gymnasium in Landsberg, Kristek composed the *Tree of Knowledge* (1981), a 16-metre high metallic and wooden sculpture, and for the public baths in Greifenberg, Germany, he created the bronze fountain *Drinker* (1988) to pay tribute to its healing spring. His wooden sculpture *Life* (1971-1972) welcomes visitors to Drosendorf Castle in Austria.

Kristek's favourite materials also include ceramics. In the rock chapel of the Louka Monastery in Znojmo, there can be found the sculpture *Deliverance from Suffering* (1978), merging different art styles. Another piece of ceramics named *The Birth and Simultaneous Damnation of the Sphere* (1978) forms a sculpture - part of the architecture of a chapel near Jan's Castle.

Božská pomíjivost tónu / Die göttliche Vergänglichkeit des Tones / Divine Ephemerality of Tone, 1994, patinované železo / patiniertes Eisen / patinated iron, 310 cm. Zámeček Lubo, Podhradí nad Dyjí, Česká republika.

Díla Lubo Kristka ve veřejném prostoru se stávají vyhledávanými poutními místy. Do *Kamenů přání* (2006) u Starého Hobzí poutníci vkládají svá přání zapsaná na svitcích papíru.

Podle kovové plastiky *Božská pomíjivost tónu* (1994), která balancuje na špičce Zámečku Lubo v Podhradí nad Dyjí dal spisovatel Jaromír Tomeček přilehlému zákoutí Dyje název *Kristkovo údolí božské pomíjivosti tónu*. Ministr kultury ČR v předmluvě k monografii o Kristkově, kterou v roce 2008 vydalo landsberské Neues Stadtmuseum, uvedl: „Kristek ve svém projevu balancuje v krátkém bodě, kde se pojí různé styly a výrazové prostředky. Takový je i jeden z jeho životních symbolů – klavír vzpínající se na jedné noze na špičce střechy jeho ateliéru v České republice.“

Die Werke von Lubo Kristek im öffentlichen Raum entwickeln sich zu beliebten Wallfahrtsorten. In die *Steine der Wünsche* (2006) bei Alt Hart stecken die Wallfahrer ihre auf Papierrollen geschriebenen Wünsche.

Nach der Metallplastik *Die göttliche Vergänglichkeit des Tones* (1994), die auf der Spitze des Schlosschens Lubo in Podhradí nad Dyjí balanciert, gab der Schriftsteller Jaromír Tomeček der angrenzenden Flusslandschaft der Thaya den Namen *Kristeks Tal der göttlichen Vergänglichkeit des Tones*. Der Kulturminister der Tschechischen Republik schrieb in der Vorrede zur Kristek-Monographie, die 2008 vom Landsberger Neuen Stadtmuseum herausgegeben wurde: „Kristek balanciert in seinem Ausdruck in einem zerbrechlichen Punkt, wo sich verschiedene Stile und Ausdrucksmittel verbinden. Genauso ist auch eines seiner Lebenssymbole – ein Klavier, das sich auf einem Bein auf der Spitze des Dachs seines Ateliers in der Tschechischen Republik aufbäumt.“

Lubo Kristek's artworks in public spaces become sought after places of pilgrimage. *The Wishing Stones* (2006) near Staré Hobzí has become a place where pilgrims offer their wishes written on paper scrolls.

Based on the metal sculpture *Divine Ephemerality of Tone* (1994), balancing atop the spike of Chateau Lubo in Podhradí nad Dyjí, the writer Jaromír Tomeček named the nearby Thaya valley as *Kristek Valley of the Divine Ephemerality of Tone*. In the preface to Kristek's monograph, published by Neues Stadtmuseum in Landsberg in 2008, the Czech Minister of Culture stated: "In his manifestations, Kristek balances on a fragile node that joins various styles and means of expression. Even one of his life symbols is such – a piano rearing up on one leg on the top of the roof of his studio in the Czech Republic".

Lubo Kristek v roce 1977 v San Franciscu během svého amerického turné. / Lubo Kristek 1977 in San Francisco während seiner Amerika-Tournee. / Lubo Kristek in San Francisco in 1977 during his America tour.

1 *Transcendentální kompozice mezi utrpením a nadějí / Transzentale Komposition zwischen Leid und Hoffnung / Transcendental Composition between Suffering and Hope*, 1977, monumentální oltářní malba / monumental Altarbild / monumental altar painting, 700 × 1000 cm. Penzing, Deutschland.

2 *Pomník pro pět smyslů / Denkmal für die fünf Sinne / Monument to the Five Senses*, 1991, kovová plastika / Metallplastik / metal sculpture, 450 cm. Neues Stadtmuseum, Landsberg am Lech, Deutschland.

3 *Strom větrné harfy / Der Windharfenbaum / Tree of the Wind Harp*, 1992, kovová plastika / Metallplastik / metal sculpture, 460 cm. Zámeček Pohansko, Břeclav, Česká republika.

4 *Život / Das Leben / Life*, 1971–1972, dřevo / Holz / wood, šířka / Breite / width: 300 cm. Schloss Drosendorf, Österreich.

5 *Vysvobození z útrap / Erlösung von den Leiden / Deliverance from Suffering*, 1978, keramika / keramik / ceramics. Znojmo, u Louckého kláštera / beim Kloster Louka / by the Louka Monastery, Česká republika.

6 *Zrod a zároveň zatracení koule / Geburt und zugleich Verdammung einer Kugel / The Birth and Simultaneous Damnation of the Sphere*, 1978, plastika v architektuře / sculpture in architecture / Kunst im Bau. Janův hrad / Johanesburg / Jan's Castle, Česká republika.

7 *Kameny přání / Steine der Wünsche / The Wishing Stones*, 2006, kompozice ze sedmi balvanů / Komposition von sieben Felsbrocken / composition of seven boulders. Staré Hobzí, Česká republika.

8 *Zrození / Die Entstehung / Birth*, 2005–2006, kovová plastika / Metallplastik / metal sculpture, 300 cm. Panenská rozsíčka, pramen Moravské Dyje / Quelle der Mährischen Thaya / source of the Moravian Thaya, Česká republika.

9 *Hledající – Organické formy / Die Suchenden – Organische Formen / The Seekers – Organic Forms*, 2015, kovová plastika / Metallplastik / metal sculpture, 320 cm. Sekule, Soutok Dyje a Moravy / Thayamündung in die March / Confluence of Thaya and March, Slovensko.

Pijící / Der Trinkende / Drinker, 1988, bronzová kašna / Bronzebrunnen / bronze fountain, 350 cm. Theresianbad Greifenberg, Deutschland.

1

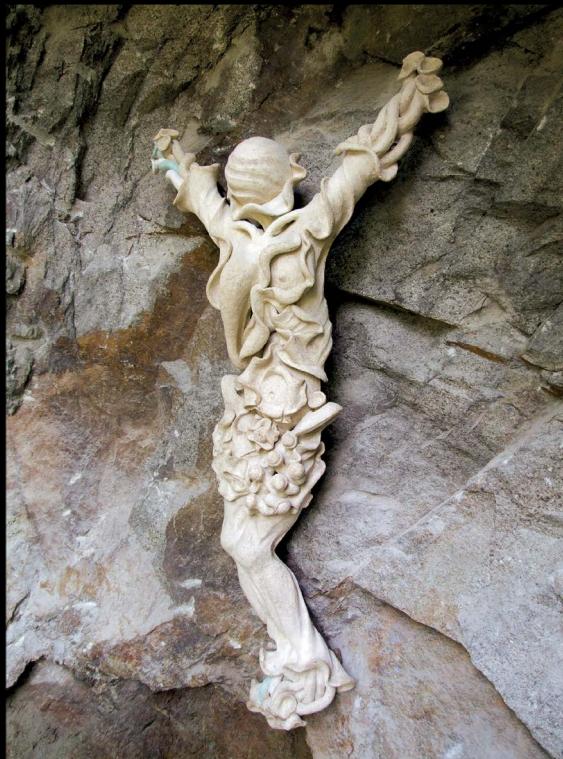
2

3

4

5

6

7

8

9

Kristkův dům v kontextu autorových asambláží
Das Kristek-Haus im Kontext der Assemblagen des Künstlers
Kristek House in the context of the artist's assemblages

a *Metastanice zanechaných tónů / Metastation der zurückgelassenen Töne / Metastation of Abandoned Tones*, 1975–1976, 132 × 212 × 30 cm.

b *Vize – Spalování Krista / Vision – Verbrennung Christi / Vision – Burning of Christ*, 1964–1965, 95 × 70 cm.

c *Labilita / Labilität / Lability*, 1973–1974, 150 × 80 × 80 cm.

d *Okno na svobodu / Fenster in die Freiheit / Window to Freedom*, 1972, 90 × 140 cm.

e *Kristův ostnatý drát / Stacheldraht-Christi / Barbed Wire of Christ*, 1983, výška / Höhe / height 250 cm. Cantabria, Espaňa.

f *Mořský kůň / Meeres-kavallo / Sea Horse*, 1986, výška / Höhe / height 250 cm. Roma, Italia.

g *Orgasmy diverzních demagogií / Orgasmen der diversen Demagogien / Orgasms of Diverse Demagogies*, 2002, 86 × 118 × 20 cm.

h *V předčasně klonovaném věku jedné planety / Im vorzeitig geklonten Zeitalter eines Planeten / In the Prematurely Cloned Age of One Planet*, 2003, 250 × 150 × 100cm.

i *Requiem za mobilní telefony / Requiem für die Mobiltelefone / Requiem for Mobile Telephones*, 2007–2010, 300 cm × 210 cm × 80 cm.

VOAL K-43-05-08-417, 1994, 260 × 130 × 150 cm.

a

b

c

d

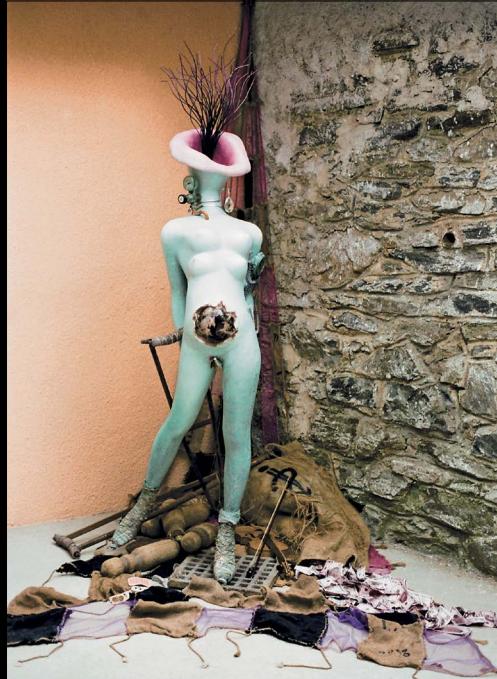
e

f

g

h

i

Asambláže jsou odjakživa nedílnou součástí Kristkovy tvorby. Mnohé jsou kritickou analýzou některého společenského fenoménu. Roztékající se Kristus v asambláži *Vize – Spalování Krista* (1964–1965) je reakcí na mocenské snahy o potlačení víry v tehdejším Československu. *Okno na svobodu* (1972) vychází z Kristkovy zkušenosti s emigrací v roce 1968. *Labilita* (1973–1974) vypovídá o vratkosti postavení jedince ve společnosti a *Odhalučněná estetika luxusna* (1976) o nástrahách konzumního života.

V Kristkových asamblážích získávají předměty s minulostí nový rozměr. Do *Metastanice zanechaných tónů* (1975–1976) veknul svůj kabát a klobouk, ve kterých odcházel za hranice do svobodného světa. Dílo vyjadřuje také relativitu hodnoty světských statků. Zlatá koule nad pravou částí obličeje, jež je portrétem Salvadorova Dalího, se po vertikálním průchodu stává exkrementem.

V 70. a 80. letech 20. století Kristek cestoval po evropských zemích i Americe a v souladu s jeho antikonzumním přístupem k umění vytvořil v přírodě asambláže z nalezeného materiálu, které tam zanechával pro poutníky. K tému dílům náleží například *Kristův ostnatý drát* (1983) a *Mořský kůň* (1986).

Doba technologického rozmachu a mocenských zápasů, která v mnoha ohledech naráží na etiku či svobodu člověka, Kristka inspirovala k asamblážím *Requiem za mobilní telefony* (2007–2010) a *Orgasmy diverzních demagogů* (2002). Dílo *V předčasně klonovaném věku jedné planety* (2003) je příspěvkem k tematice klonování a křehkosti etické hranice.

Kristův dům je podnětné vnímat v kontextu autorovy předchozí tvorby, jelikož v něm syntetizoval své předchozí zkušenosti a postoje. Odkazy na marnost pozemského snažení sisypovského typu a relativitu času obohatil o koncept inspirativní pouti, kterou člověk podniká ve chvílích, kdy nemá balvan. Svůj kritický postoj k současnemu drancování přírodních zdrojů přetavil v pozitivní symbol nutnosti ochrany přírody. Z domu vystupují dvě obří ruce, jejichž dlaně chrání živý strom.

Assemblagen sind seit jeher ein untrennbarer Bestandteil von Kristeks Schaffen. Viele sind die kritische Analyse eines ausgewählten gesellschaftlichen Phänomens. Der zerfließende Christus in der Assemblage *Vision – Verbrennung Christi* (1964–1965) ist die Reaktion auf die autoritären Bemühungen in der damaligen Tschechoslowakei, den Glauben zu unterdrücken. *Fenster in die Freiheit* (1972) geht aus Kristeks Emigrationserfahrungen von 1968 hervor. *Labilität* (1973–1974) erzählt von der Hinfälligkeit der Stellung des Individuums in der Gesellschaft und *Entlärzte Ästhetik des Luxurienes* (1976) von den Schlingen eines auf Konsum ausgerichteten Lebens.

In Kristeks Assemblagen erhalten Gegenstände mit Vergangenheit eine neue Dimension. In *Metastation der zurückgelassenen Töne* (1975–1976) schloss er den Mantel und den Hut ein, in denen er die Grenzen zur freien Welt überschritten hatte. Das Werk drückt auch die Relativität des Werts irdischer Güter aus. Die goldene Kugel über dem rechten Teil des Gesichts, das ein Portrait Salvador Dalí ist, wird nach dem vertikalen Durchlaufen zum Exkrement.

In den 70er und 80er Jahren des 20. Jh. bereiste Kristek europäische Länder und auch Amerika, und entsprechend seinem dem Konsum abgeneigten Kunstverständnis schuf er in der Natur aus gefundenen Materialien Assemblagen, die er für Pilger an Ort und Stelle ließ. Zu diesen Werken gehören zum Beispiel *Stacheldraht-Christi* (1983) und *Meeres-kavallo* (1986).

Die Zeit des technologischen Aufschwungs und der Machtkämpfe, die unter vielen Gesichtspunkten mit der Ethik oder der Freiheit des Menschen in Konflikt gerät, inspirierte Kristek zu den Assemblagen *Requiem für die Mobiltelefone* (2007–2010) und *Orgasmen der diversen Demagogien* (2002). Das Werk *Im vorzeitig geklonten Zeitalter eines Planeten* (2003) ist ein Beitrag zur Thematik des Klonens und zur Fragilität der ethischen Grenzen.

Es ist aufschlussreich, das *Kristek-Haus* im Kontext des vorangegangenen Schaffens des Künstlers wahrzunehmen, da er darin seine vorangehenden Erfahrungen und Haltungen stilisierte. Die Verweise auf die Vergeblichkeit des irdischen Bemühens in der Art des Sisyphos und die Relativität der Zeit bereicherte er um das Konzept der inspirativen Pilgerfahrt, die der Mensch in Augenblicken unternimmt, in denen er keinen Felsblock wälzt. Seine kritische Haltung gegenüber der Raubwirtschaft an den natürlichen Ressourcen schmolz er in das positive Symbol des Schutzes der Natur um. Aus dem Haus treten zwei riesige Hände hervor, deren Handflächen einen lebenden Baum schützen.

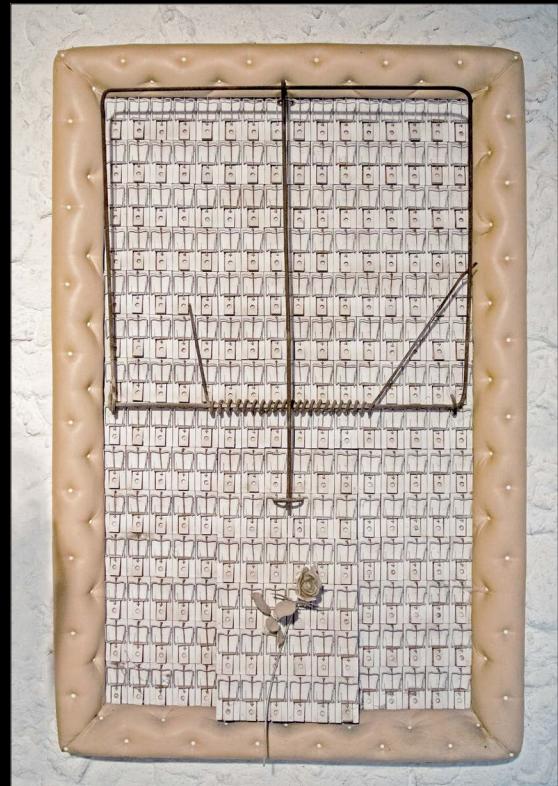
Assemblages have been a part of Kristek's artistic production since the beginning. Many of them represent a critical analysis of a societal phenomenon. The melting Christ, part of the assemblage *Vision - Burning of Christ* (1964–1965), is a response to the government's efforts to suppress faith in Czechoslovakia at that time. *Window to Freedom* (1972) is based on Kristek's experience with emigration in 1968, *Lability* (1973–1974) shows the wobbliness of an individual as a part of society, while *Soundproof Aesthetic of Luxuriety* (1976) refers to the pitfalls of consumerism.

In Kristek's assemblages, those objects that have a past gain a new dimension. For his work *Metastation of Abandoned Tones* (1975–1976), he wove his coat together with the hat in which he crossed the border and headed for a free world. The artwork also expresses how the value of all worldly possessions is relative. After the vertical passage, the golden bowl above the right half of the face, representing a portrait of Salvador Dalí, turns into an excrement.

In the 1970s and 80s, Kristek would travel across various European countries but also to the US, and, in tune with his anti-consumer approach to art, he would create assemblages in natural environments out of found materials which he left there for the pilgrims. These artworks include, for instance, the *Barbed Wire of Christ* (1983) and the *Sea Horse* (1986).

The era of technological expansion and power struggle, which collide from both an ethical and personal freedom aspect in many respects, inspired Kristek to create the assemblages *Requiem for Mobile Telephones* (2007–2010) *Orgasms of Diverse Demagogies* (2002). The artwork *In the Prematurely Cloned Age of One Planet* (2003) is a contribution to the issue of cloning and the fragility of the limits posed by ethics.

Kristek House serves as an incentive to be perceived within the context of the artist's previous work, since he synthetised his previous experiences and stances in it. He would enrich the references to the futility of Sisyphean earthly endeavours and the relativity of time with a concept of an inspirational pilgrimage man undertakes at times when he carries no boulder. He transformed his critical stance on overexploitation of natural resources into a positive symbol of the need to protect nature. There are two giant hands protruding from the house, with their hands protecting a living tree.

Odhlučněná estetika luxusna / Entlärzte Ästhetik des Luxuriesens / Soundproof Aesthetic of Luxuriety, 1976, 152 × 101 cm.

Realizace / Umsetzung / Artwork execution

V hnízdě při vchodu do domu jsou dvě prasklé skořápky. Vyklubané ptáky pak poutník najde nad nebeskou dálnicí za rohem.

Hodinový stroj individuálně vyrobila a instalovala vyškovská firma Elekon, která zajistila i využití ručičky (na jedné straně Sisyfos v životní velikosti, na druhé kámen). Do ciferníku Kristek zpracoval symbol relativity času (na místě dvanáctky se nachází část rovnice „ mc^2 “).

Im Nest am Eingang ins Haus liegen zwei gesprungene Eierschalen. Die geschlüpften Vögel findet der Pilger um die Ecke über der himmlischen Autobahn.

Das Uhrwerk wurde dann individuell von der Wischauer Firma Elekon hergestellt und installiert, die auch für das Ausbalancieren des Zeigers sorgte (auf der einen Seite Sisyphos in Lebensgröße, auf der anderen Seite ein Stein). In das Zifferblatt arbeitete Kristek das Symbol der Relativität der Zeit ein (anstelle der 12 findet sich ein Teil der Gleichung „ mc^2 “).

In the nest at the house entrance, there are two broken eggshells. The pilgrim can then find the birds who pecked their way out of the egg on the heavenly highway around the corner.

The clock machine was custom-manufactured and installed by the Elekon company from Vyškov, which also arranged for the balancing of the clock hand (with life-size Sisyphus on one side, and a stone on the other side). To the clock face, Kristek incorporated a symbol of the relativity of time (instead of the number twelve, we can find part of the equation „ mc^2 “).

Zlatý balvan pod hodinami se Sisyfem věnovala firma Kámen Plus. Kristek do konceptu začlenil také malbu nebeské dálnice. Ta se v jeho tvorbě často objevuje jako symbol spojení pozemského světa s nekonečnem a symbol pouti, kterou člověk podniká. Zde se na nebeské dálnici nachází vlak. Kristek tak do čtvrti vrátil dnes již neexistující Tišnovku, železniční trať, která spojovala Brno s Tišnovem a která za jeho dětství procházela hned za domy na ulici Tišnovská.

Den goldenen Felsbrocken unter der Uhr mit Sisyphos stiftete die Firma Kámen Plus. Kristek gliederte auch die Malerei einer himmlischen Autobahn in das Konzept ein. Diese taucht in seinem Schaffen häufig als Symbol der Verbindung der irdischen Welt mit dem Unendlichen und als Symbol der Pilgerfahrt des Menschen auf. Hier befindet sich ein Zug auf der himmlischen Autobahn. Kristek brachte auf diese Weise die heute bereits nicht mehr existierende Bahnstrecke Brünn-Tišnov in das Viertel zurück, wo sie noch in seiner Kindheit gleich hinter den Häusern in der Straße Tišnovská verlief.

The golden boulder under the clock with Sisyphus was donated by the company Kámen Plus. Kristek also included a painting of the heavenly highway to his concept. This often appears in his work as a symbol of an interconnection of the earthly worlds with infinity, as well as a symbol of pilgrimage undertaken by man. Here the heavenly highway includes a train. Through this element, Kristek returned the Tišnovka railway to his neighbourhood, which once connected the city of Brno with the town of Tišnov and passed right behind the houses on Tišnovská Street when he was a child.

Lubo Kristek při tvorbě. / Lubo Kristek beim Schaffen. / Lubo Kristek creating.

Dvě obří ruce vystupující z rohu budovy se vzpínají k nebi. Současně chrání živý strom. Speciálně připravený jedenáctimetrový platan javorolistý byl ve spolupráci s rakouskou firmou ÖkoPlant GmbH přivezen z Maďarska a zasazen na své budoucí místo. Stal se tak strážcem *Kristkova domu* i Černých Polí. Inženýrské práce vedl Miroslav Bartoň.

Die zwei riesigen Hände, die aus der Ecke des Gebäudes hervortreten, recken sich zum Himmel. Gleichzeitig schützen sie einen lebenden Baum. Die speziell vorbereitete Ahornblättrige Platane wurde in Zusammenarbeit mit der österreichischen Firma ÖkoPlant GmbH aus Ungarn geliefert und an ihren künftigen Platz gesetzt. Sie wurde damit der Wächter des *Kristek-Hauses* und des Stadtviertels Schwarzfeld. Die Ingenieurarbeiten standen unter der Leitung von Miroslav Bartoň.

Two giant hands protruding from the corner of the edifice are rising to the sky. They protect a living tree at the same time. In collaboration with the Austrian company ÖkoPlant GmbH, the specially prepared eleven-metre-high London planetree was transported from Hungary and planted in its future home. It thus became the guardian of both *Kristek House* and the Černá Pole city district. The engineering works were under the direction of Miroslav Bartoň.

Kristkův dům v kontextu autorových happeningů

Das Kristek-Haus im Kontext der Happenings des Künstlers

Kristek House in the context of the artist's happenings

Lubo Kristek ve svém celoživotním díle propojuje výtvarnou a happeningovou tvorbu. Některé happeningy jsou oživlou výstavou jeho děl, v jiných nová díla tvoří.

Závěrem happeningu *Brána do nové dimenze* (1.11.2012), který se konal na zámku Sychrov jako součást 2. mezinárodní konference Národního památkového ústavu *Hrady, zámky – Quo vadis II*, Kristek s baletkou odhalili obří smysly ze dřeva. Společnost se symbolicky vrátila k původnímu kořenům.

V happeningu *Křízová cesta* (7. 6. 2014) na hradě Landštejně Kristek představil stejnojmenný cyklus třinácti obrazů. Poslední nese název *Soukolí osudu aneb Sublimace zlata* a je kritikou systému, jenž preferuje konzum.

Některá Kristkova díla vznikají nebo jsou dokončena přímo během happeningu. Happening *Prostor duše* (12. 12. 1992), který zahajoval jeho retrospektivní výstavu v Neues Stadtmuseum v německém městě Landsberg am Lech, byl místem vzniku asambláže *Dvere*.

Asambláž *Turecké smysly* Kristek vytvořil během happeningu *Smyslové frekvence* (6. 11. 1998) na hlavní pěší zóně v tureckém městě Bursa.

V happeningovém cyklu *Requiem za mobilní telefony* (2007–2010) postupně vznikala, jako protest proti závislosti na moderních technologích, stejnojmenná interaktivní asambláž, již pomáhali tvořit diváci, kteří do ní přispěli vlastními mobilními telefony.

Několik let prací na *Kristkově domě* coby monumentální asambláži bylo završeno 26. 5. 2018, kdy bylo toto dílo dokončeno v happeningu *Sisyfiade aneb Balvan v čase*. Autor na strom chráněný obříma rukama zavěsil dvě jablká. Symbol stromu se dvěma jablkami, který dokáže plodit i v nejtěžších podmínkách, se Kristkovým dílem vine jako červená nit.

Lubo Kristek verbindet in seinem Lebenswerk Bildwerke mit Happenings. Einige Happenings sind eine lebendig gewordene Ausstellung seiner Werke, bei anderen schafft er neue Werke.

Am Ende des Happenings *Tor in eine neue Dimension* (01.11.2012), das auf Schloss Sichrow als Teil der 2. Internationalen Konferenz des Instituts für Denkmalpflege *Burgen, Schlösser – Quo vadis II* stattfand, enthüllte Kristek mit einer Ballerina die riesigen Sinne aus Holz. Die Gesellschaft kehrte symbolisch zu ihren ursprünglichen Wurzeln zurück.

Beim Happening *Der Kreuzweg* (07.06.2014) auf der Burg Landstein stellte Kristek den gleichnamigen Zyklus von dreizehn Bildern vor. Das letzte trägt den Titel *Das Räderwerk des Schicksals oder die Sublimation von Gold* und ist die Kritik eines Systems, das den Konsum bevorzugt.

Einige von Kristeks Werken entstehen direkt auf den Happenings oder werden dort beendet. Das Happening *Raum der Seele* (12.12.1992), das seine retrospektive Ausstellung im Neuen Stadtmuseum im deutschen Landsberg am Lech einleitete, war Entstehungsort der Assemblage *Türen*.

Die Assemblage *Türkische Sinne* schuf Kristek beim Happening *Frequenz der Sinne* (06.11.1998) in der Fußgängerzone im türkischen Bursa.

Beim Happening-Zyklus *Requiem für die Mobiltelephonie* (2007–2010) entstand schrittweise als Protest gegen die Abhängigkeit von modernen Technologien die gleichnamige interaktive Assemblage, die von den Zuschauern, die ihre eigenen Mobiltelefone beitragen, mitgeschaffen wurde.

Mehrere Jahre der Arbeit am *Kristek-Haus* als einer Art monumentalner Assemblage fanden am 26.05.2018 ihren Höhepunkt, als dieses Werk im Happening *Sisyphiade oder Felsen im Zeitablauf* vollendet wurde. Der Künstler hängte an den von riesigen Händen geschützten Baum zwei Äpfel. Das Symbol des Baumes mit zwei Äpfeln, der auch unter den schwierigsten Bedingungen Früchte trägt, durchzieht Kristeks Werk wie ein roter Faden.

In his life œuvre, Lubo Kristek interconnects visual arts together with happenings. Some of his happenings are live exhibitions of already existing artworks, while in others, he proceeds to create new pieces of art.

Towards the end of the happening *Gate to a New Dimension*, held on 11 November 2012 at Sychrov Castle as a part of the 2nd international conference organised by the National Heritage Institute entitled *Castles, chateaux – Quo Vadis II*, Kristek, together with a ballerina, would unveil giant senses made of wood. This is how society returned to its roots on a symbolic level.

In his happening *The Way of the Cross* (7 June 2014) held at Landštejn Castle, Kristek presented a cycle of thirteen pictures of the same name. The last one named *Gear of Fate or Sublimation of Gold* and it criticises the system which inclines to consumerism.

Some of Kristek's artworks emerge or are completed during the happening itself. The happening *Space of the Soul* (12 December 1992) which launched his retrospective exhibition in the Neues Stadtmuseum in Landsberg am Lech, Germany, was the place where the *Door* assemblage was created.

The *Turkish Senses* assemblage was made by Kristek as part of the happening *Sensual Frequencies* (6 November 1998) on the main pedestrian zone in the Turkish city of Bursa.

During the happening cycle *Requiem for Mobile Telephones* (2007–2010), an interactive assemblage gradually emerge as a protest against addiction to modern technology, being helped by viewers who contributed to it with their own mobile phones.

Several years of work on *Kristek House* as a monumental assemblage were completed on 26 May 2018 when this piece of art was finished during the happening *Sisyphiade or Boulder in Time*. On the tree protected by two huge hands, the artist hung two apples. The symbolic nature of a tree yielding two apples even in the hardest of conditions is the golden thread of Kristek's œuvre.

Smysly v happeningu *Brána do nové dimenze*. / Sinne im Happening *Tor in eine neue Dimension*. / Senses in the happening *Gate to a New Dimension*.

Odhalení cyklu obrazů v happeningu *Křížová cesta*. / Enthüllung des Bilderzyklus im Happening *Der Kreuzweg*. / Revealing of the painting cycle in the happening *The Way of the Cross*.

Sisyfiade aneb Balvan v čase / Sisyphiade oder Felsen im Zeitablauf/ Sisyphiade or Boulder in Time

26. 5. 2018

V happeningu *Sisyfiade aneb Balvan v čase*, ve kterém autor dokončil *Kristkův dům* a symbolicky jej předal veřejnosti, účinkovali primabalerína Jana Přibylová a členové Baletu Národního divadla Brno, Lukáš Svoboda a členové Filharmonie Brno, Teatr Novogo Fronta, operní sopranistka Karolína Žmolíková a mnoho dalších. Počet účinkujících vystoupal k osmdesátce.

Kristkův dům se pro tento večer stal výstavní síní, koncertním pódium a divadelním jevištěm současně.

Mezi snovými scénami, které jsou pro Kristka typické a ve kterých může divák nahlédnout do světa fantazie a nočních můr, se tentokrát objevily i autobiografické motivy. Kristek zakomponoval scény připomínající reálie z českých dějin (například poválečné budování, volby, lidové milice) i osobní záblesky paměti, jako třeba vzpomínku, jak s ním matka koncem války při leteckém poplachu běžela do krytu nebo vzpomínku na rodinného přítele, herce Ivana Hojara, který mu coby malému chlapci věnoval kufr s lícidly a parukami.

Filozofickou otázku, co se sisypovským balvanem, Kristek s pomocí tří slonů vyřešil značně kreativně.

Dům byl v akci dotvořen. Finální podoba *Kristkova domu* přesto není ustrnulá, ale je dynamická. Strom se dvěma jablkama roste, čas na ciferníku se neustále mění a Sisyfos prochází koloběhem života.

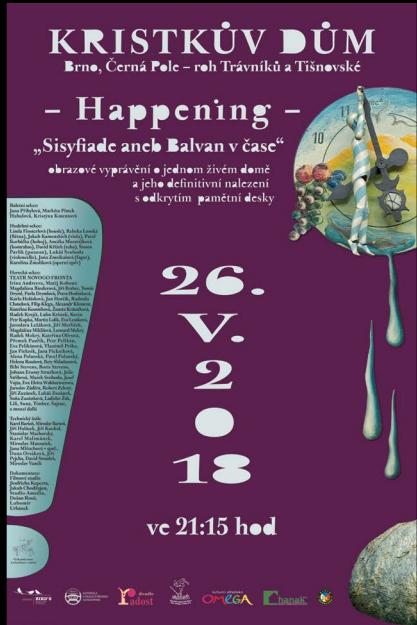
Beim Happening *Sisyphiade oder Felsen im Zeitablauf*, bei dem der Künstler das *Kristek-Haus* vollendete und symbolisch der Öffentlichkeit übergab, traten die Primaballerina Jana Přibylová und Mitglieder des Balletts des Nationaltheaters Brünn, Lukáš Svoboda und Mitglieder der Philharmonie Brünn, Teatr Novogo Fronta, die Opernsopranistin Karolína Žmolíková und viele andere auf. Die Anzahl der Mitwirkenden kletterte bis auf achtzig.

Das *Kristek-Haus* war an diesem Abend Ausstellungsraum, Konzertpodium und Theaterbühne gleichzeitig.

In den traumartigen Szenen, die für Kristek typisch sind und in denen der Zuschauer in die Welt der Fantasie und der Alpträume blicken kann, tauchten damals auch autobiographische Motive auf. Kristek komponierte sowohl Szenen ein, die an Realien aus der tschechischen Geschichte erinnern (zum Beispiel an den Nachkriegsaufbau, Wahlen, Volksmiliz), als auch persönliche Gedächtnissplitter, wie zum Beispiel seine Erinnerung daran, wie seine Mutter mit ihm am Kriegsende beim Fliegeralarm in den Schutzkeller lief, oder die Erinnerung an den Familienfreund, den Schauspieler Ivan Hojar, der ihm als kleinem Jungen einen Koffer mit Schminkutensilien und Perücken schenkte.

Die philosophische Frage, die den Felsblock des Sisyphos betrifft, löste Kristek mithilfe dreier Elefanten äußerst kreativ.

Das Haus wurde in einem Happening fertiggestaltet. Die finale Gestalt des *Kristek-Hauses* ist dennoch nicht verknöchert, sondern dynamisch. Der Baum mit den beiden Äpfeln wächst, die Zeit auf dem Zifferblatt ändert sich ständig, und Sisyphos durchschreitet den Kreislauf des Lebens.

Plakát / Plakat / Poster

The happening *Sisyphiade or Boulder in Time*, in which the artist completed *Kristek House* and symbolically handed it over to the public, included the prima ballerina Jana Přibylová and members of the National Theatre Brno Ballet, Lukáš Svoboda and members of the Brno Philharmonic, the Teatr Novogo Fronta, opera soprano Karolína Žmolíková, and many others. The number of participants included almost eighty people.

For this very evening, *Kristek House* became an exhibition hall, a concert platform, and a theatre stage at the same time.

This time, among the dreamlike sceneries, so characteristic of Kristek, in which the viewer can peep inside the world of fantasy and nightmares, autobiographical motifs also appeared. Within them, Kristek included sceneries reminiscent of those from Czech history (post-war reconstruction, elections and People's Militia, for example) but also flashes of his memory, like a reminiscence of when his mother would run with him to a bomb shelter towards the end of the war, or a memory of the actor Ivan Hojar who gave a suitcase full of wigs and make-up to him as a small boy.

Using three elephants, Kristek resolved the philosophical issue of what to do with the Sisyphean boulder in a very creative manner.

The house was completed during the event. Yet still, the final shape of *Kristek House* is not stiff, but rather dynamic. The tree with two apples is growing, the time on the clock face keeps changing, and Sisyphus passes through the cycle of life.

Rok po dokončení venkovní podoby *Kristkova domu* odhalil jeho autor v interiéru schodištěnou asambláž procházející celým domem a nazvanou *Hudební sursum*.

V asambláži se nacházejí nástroje reálné i fantazijní, které společně stoupají vzhůru. Některé působí jako několik nástrojů vrostlých do sebe. Jedním z posledních, které byly do asambláže přidány, je vzácný kovový klarinet. Ten Kristkovi jako součást ocenění Osobnost v oblasti kultury věnovala městská část Brno-sever. Dar se tedy stal součástí díla a zůstal na „domovské půdě“.

Program zahájil přednes básní švédského básníka Tomase Tranströmera v podání Svatopluka Řičánského. Pásku k dokončené asambláži poté přestříhl starosta městské části Brno-sever Martin Maleček.

Na prohlídku asambláže *Hudební sursum* proudili návštěvníci dlouhé hodiny. Asambláž doprovodili hudebními improvizacemi Helena Císařová (zobcová flétna), Dorothea Kellerová (viola), Jiří Klement (měchy akordeonu), Dada Klementová (akordeon, metalofon), Jan Martiš (Teslův transformátor) a Pavel Zlámal (tenorsaxofon).

S Kristkovým domem přibyl do Brna turistický cíl i centrum kulturního dění. Do budoucna jsou zde plánovány výstavy, projekce, koncerty či čtení poezie.

Hudební sursum Musikalisches Sursum Music Sursum 9. 11. 2019

Ein Jahr nach Beendigung der äußerer Gestalt des *Kristek-Hauses* enthüllte sein Schöpfer die durch das ganze Haus reichende Treppenhaus-Assemblage mit dem Titel *Musikalisches Sursum*.

In der Assemblage finden sich echte und fantastische Musikinstrumente, die gemeinsam nach oben steigen. Einige wirken wie mehrere ineinander verwachsene Instrumente. Eines der letzten Instrumente, das zur Assemblage hinzugefügt wurde, ist eine seltene Metallklarinette. Diese wurde Kristek als Bestandteil der Würdigung „Persönlichkeit im Bereich der Kultur“ vom Stadtteil Brünn-Nord überreicht. Die Gabe wurde daher Bestandteil des Werks und blieb auf „heimischem Boden“.

Das Programm begann mit der Rezitation von Gedichten des schwedischen Dichters Tomas Tranströmer in der Darbietung von Svatopluk Řičánek. Das Band zur beendeten Assemblage wurde anschließend von Martin Maleček, dem Bürgermeister des Stadtteils Brünn-Nord, durchschnitten.

Die Zuschauer strömten lange Stunden durch das Haus, um die Assemblage *Musikalisches Sursum* zu besichtigen. Helena Císařová (Blockflöte), Dorothea Kellerová (Bratsche), Jiří Klement (Akkordeonblasebälge), Dada Klementová (Akkordeon, Metallophon), Jan Martiš (Tesla-Transformator) und Pavel Zlámal (Tenorsaxophon) begleiteten die Assemblage mit musikalischen Improvisationen.

Brünn wurde durch das Kristek-Haus um eine weitere touristische Sehenswürdigkeit und gleichzeitig um ein Zentrum des kulturellen Lebens bereichert. In Zukunft sind hier Ausstellungen, Projektionen, Konzerte und Poesieleseungen geplant.

One year after the completion of the exterior shape of *Kristek House*, the artist unveiled *Music Sursum*, a stairs assemblage in its interior passing through the whole house.

The assemblage includes both real and fantasy musical instruments, rising upwards together. Some of them look like several instruments grown into each other. One of the last instruments that was added to the assemblage is a precious metal clarinet. This was donated to Kristek by the Brno-north city district as a part of the Personage cultural prize. So, the gift became a part of the artwork and remained on "home ground".

The programme was commenced by the a recitation of poems by the Swedish poet Tomas Tranströmer performed by Svatopluk Řičánek. The ribbon at the completed assemblage was then cut by the mayor of the Brno-north city district, Martin Maleček.

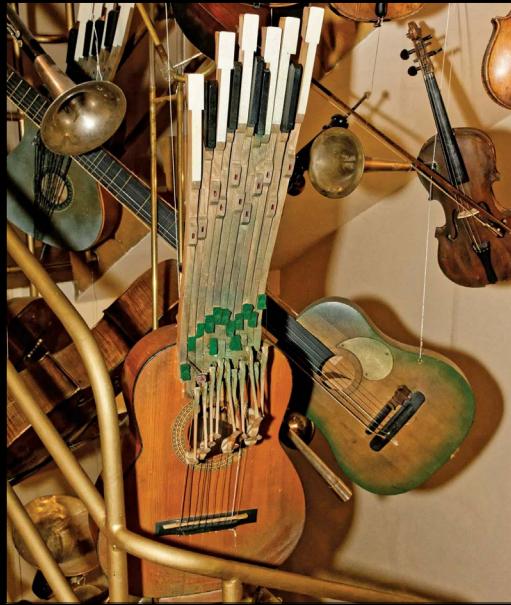
Visitors flocked to see the *Music Sursum* assemblage for many hours. The assemblage was accompanied by musical improvisations by Helena Císařová (fipple flute), Dorothea Kellerová (viola), Jiří Klement (accordion bellows), Dada Klementová (accordion, metallophone), Jan Martiš (tesla coil) and Pavel Zlámal (tenor saxophone).

With *Kristek House*, the city of Brno has added both a tourist attraction and a cultural centre. Exhibitions, screenings, concerts and poetry reading events are planned for the future.

Plakát / Plakat / Poster

Pavel Zlámal při odhalení asambláže.
Pavel Zlámal bei der Enthüllung der Assemblage.
Pavel Zlámal at the unveiling of the assemblage.

Do asambláže z hudebních nástrojů přispěli / Musikinstrumente für die Assemblage spendeten / The assemblage consisting of musical instruments saw the contribution of:

Lenka Baburek
Václav Badura
Miroslav Bartoň
Kamila Dyje a Veronika Dyje Čermákovy
Katerina Fladr
Radoslav Hanák
Martin Maleček
Marie Mečkovská
Jiří Merlíček
Julie Mikulášková
Josef Munclinger
Eduard Nejezchleb
Zdeňka a Tomáš Obtulovičovi
Dušan Pavlovič
Jiří Pejcha
Vlastimil Peška
Radim Pokorný
Vojtěch Polanský
Lubomír Slanař
Robert Súkup
Milan Svoboda
Petr Švejcar
Zdeněk Treblík
Městská část Brno-sever.

Nové mosty k nekonečnu Neue Brücken in die Unendlichkeit New Bridges Towards Infinity

Tato publikace vznikla jako součást projektu *Nové mosty k nekonečnu* partnerských společností Výzkumný ústav komunikace v umění a Kerzenlicht-Konzerte.

Posláním Výzkumného ústavu komunikace v umění je být mostem mezi uměním a vědou. Zabývá se aplikovaným terénním výzkumem komunikace v umění, především s důrazem na snahy o překlenutí mezilidských bariér a překonávání rigidních myšlenkových stereotypů.

Společnost dlouhodobě mapuje činnost sochaře, malíře a performer Lubo Kristka a archivuje jeho dílo. Archivní dokumenty (fotky, noviny, videa, ...) a studie z nich vzešlé postupně zpřístupňuje veřejnosti prostřednictvím např. publikací a webového portálu www.lubokristek.art.

V roce 2021 byl dokončen surreální snímek *Ab Ovo*, vycházející ze života, výtvarných děl a happeningů Lubo Kristka. Při realizaci filmu se sešli Výzkumný ústav komunikace v umění s Kerzenlicht-Konzerte, jenž přispěl hudební složkou zkomponovanou hudebním skladatelem Robertem Pobitschkou.

Tato publikace vychází k premiéře snímku *Ab Ovo*, která se uskuteční příznačně před *Kristkovým domem*. V závěrečné scéně oživlých obrazů vystoupí postavy z Kristkových děl z filmu do skutečnosti. Tato experimentální část je poctou *Kristkovu domu*.

Diese Publikation entstand als Teil des Projekts *Neue Brücken in die Unendlichkeit* der Partnergesellschaften Forschungsinstitut für Kommunikation in der Kunst (Výzkumný ústav komunikace v umění) und „Kerzenlicht-Konzerte“.

Das Forschungsinstitut für Kommunikation in der Kunst will eine Brücke zwischen Kunst und Wissenschaft sein. Es befasst sich mit der praktischen Erforschung der Kommunikation in der Kunst vor Ort, wobei es sich vor allem bemüht, zwischenmenschliche Barrieren zu überbrücken und rigide gedankliche Stereotype abzubauen.

Die Gesellschaft erfasst langfristig die Tätigkeit des Bildhauers, Malers und Performers Lubo Kristek und archiviert sein Werk. Die Archivmaterialien (Fotos, Zeitungen, Videos...) und die daraus hervorgehenden Studien macht sie der Öffentlichkeit schrittweise, z.B. durch Publikationen und mittels des Webportals www.lubokristek.art, zugänglich.

Im Jahr 2021 wurde der surrealistische Film *Ab Ovo* beendet, der aus dem Leben, den Kunstwerken und den Happenings von Lubo Kristek schöpft. Bei der Realisierung des Films begegneten sich das Forschungsinstitut für Kommunikation in der Kunst und die „Kerzenlicht-Konzerte“, die das von Robert Pobitschka komponierte musikalische Element beitragen.

Diese Publikation erscheint anlässlich der Premiere des Films *Ab Ovo*, die bezeichnenderweise vor dem *Kristek-Haus* stattfindet. In der Abschlusszene der Tableaux vivants treten die Figuren aus Kristeks Werken aus dem Film in die Realität heraus. Dieser experimentelle Teil ist eine Ehrung des *Kristek-Hauses*.

Magdaléna Binderová, Lubo Kristek a Jana Přibylová při natáčení filmu *Ab ovo*. / Magdaléna Binderová, Lubo Kristek und Jana Přibylová während der Dreharbeiten zu dem Film *Ab Ovo*. / Magdaléna Binderová, Lubo Kristek and Jana Přibylová during shooting of the film *Ab Ovo*.

This publication was released as part of the *New Bridges Towards Infinity* project of the partnership formed between the Research Institute of Communication in Art and Kerzenlicht-Konzerte.

The role of the Research Institute of Communication in Art is to be a bridge between art and science. It focuses on applied field research of communication in art, especially with an emphasis on bridging interpersonal barriers and overcoming rigid stereotypes of thought.

The institute has been long studying the activity of sculptor, painter and performer Lubo Kristek while archiving his œuvre. It makes the archival documentation (including photographs, newspapers and videos) and the studies that emerged from therein accessible for the public one by one, e. g., by means of diverse publications and the website www.lubokristek.art.

In 2021, the surreal film entitled *Ab Ovo*, based on life, artworks and happenings of Lubo Kristek, was completed. During the film preparation, the Research Institute of Communication in Art and Kerzenlicht-Konzerte came together, with the latter contributing a musical part by composer Robert Pobitschka.

This publication is released on the occasion of the *Ab Ovo* premiere, which will, in a typical manner, take place in front of *Kristek House*. In the final scene of revived paintings, personages of Kristek's artworks will step from the film into reality. This experimental part pays tribute to *Kristek House*.

Kerzenlicht-Konzerte (Koncerty při svíčkách) za sebou v dolnorakouském Waldviertelu má více než čtyřicetiletou historii. V prvních desetiletích byl centrem dění renesanční zámek Rosenburg, od roku 2009 se koncerty konají v opatství Geras.

V roce 2010 pověřila zakladatelka cyklu Elfriede von Manowarda organizováním koncertů klavíristu a skladatele Roberta Pobitschku, který na *Koncertech při svíčkách* pravidelně vystupoval již od roku 2003. Od roku 2012 rozšířil rádius cyklu a koncerty rozdělil do několika míst: Barokní zámek Riegersburg, hrad Hardegg, zámek Greillenstein, hrad a kostel svaté Gertrudy v Garsu am Kamp, kulturní dům a kostel ve Waidhofenu an der Thaya, opatství Zwettl, zámek Schrattenthal a další historicky významná místa v regionu.

Na *Koncertech při svíčkách* zní především komorní hudba a koncerty sólistů. Organizátor Robert Pobitschka nepovažuje osvětlení sálu svíčkami za klišé nebo okázalost, nýbrž za prohloubení duchovního obsahu hudby a také posílení spirituality, kterou lze vyjádřit prostřednictvím hudby. Tento směr určil první *Koncert při svíčkách*, který byl věnován výhradně gregoriánským chorálům interpretovaným proslulým sborem Choralschola kaple Wiener Hofburgkapelle 10. července 2021 v zámeckém kostele ve Schrattenthalu. Atmosféra pro rozjímání při koncertech je dána také historickým prostředím míst, ve kterých se koncerty konají.

K dalším vrcholům z poslední doby patří koncert orchestru Mozarteumorchester Salzburg v roce 2019, na kterém zazněl – kromě Mozarta a Griega – 2. klavírní koncert Roberta Pobitschky, jehož byl sám sólistou. V letech 2018 a 2019 zahrál Franz Bartolomey, violoncellista Vídeňské filharmonie, všechny suity Johanna Sebastiana Bacha pro sólové violoncello. Od roku 2018 je na programu také houslista Rainer Küchl, první koncertní mistr Vídeňské filharmonie a sólista všech velkých světových pódíí. V sezóně 2021 bude Küchl společně s Robertem Pobitschkou interpretovat šest sonát Johanna Sebastiana Bacha BWV 1014 až 1019.

V roce 2017 byly do programu Kerzenlicht-Konzerte zařazeny také výstavy obrazů a soch. Kurátorkou je hraběnka Francesca Gräfin Pilati – Filo della Torre, která je taktéž čestnou členkou Kerzenlicht-Konzerte.

Die „Kerzenlicht-Konzerte“ im niederösterreichischen Waldviertel blicken auf mehr als 40 Jahre Geschichte zurück. In den ersten Jahrzehnten war das Renaissance-schloss Rosenburg das Zentrum der Aktivitäten, ab dem Jahre 2009 fanden die Konzerte im Stift Geras statt.

2010 übernahm die Gründerin der Serie, Elfriede von Manowarda, die Leitung an den Pianisten und Komponisten Robert Pobitschka, der bereits seit 2003 regelmäßig bei den „Kerzenlicht-Konzerten“ als Künstler engagiert war. Er erweiterte ab 2012 den Radius der Serie und verteilte die Konzerte auf mehrere Orte: Barockschloss Riegersburg, Burg Hardegg, Schloss Greillenstein, Burg und Gertrudskirche in Gars am Kamp, Stadtsaal und Kirche in Waidhofen an der Thaya, Stift Zwettl, Schloss Schrattenthal und weitere, historisch bedeutsame Orte in der Region.

Die „Kerzenlicht-Konzerte“ vermitteln in erster Linie Kammermusik sowie Solokonzerte. Ausdrücklich sieht Intendant Robert Pobitschka in der Saalbeleuchtung durch Kerzen nichts Klischehaftes oder Äußerliches, sondern eine Vertiefung des seelischen Gehaltes der Musik, mitunter auch eine Verstärkung der Spiritualität, die durch Musik einen Ausdruck finden kann. In diese Richtung wies das erste „Kerzenlicht-Konzert“, das ausschließlich Gregorianischen Chorälen gewidmet war, und das die renommierte Choralschola der Wiener Hofburgkapelle am 10. Juli 2021 in der Schlosskirche von Schrattenthal gab. Vertiefung und Verinnerlichung erfahren die Konzerte auch durch das historische Ambiente der Spielorte.

Zu den weiteren „Highlights“ der jüngeren Vergangenheit zählt das Konzert mit dem Mozarteumorchester Salzburg 2019, in dem – neben Mozart und Grieg – Robert Pobitschka sein 2. Klavierkonzert mit ihm selbst als Solisten zu hören war. 2018 und 2019 spielte Franz Bartolomey, Solocellist der Wiener Philharmoniker, alle Suiten für Violoncello solo von Johann Sebastian Bach. Ebenso seit 2018 im Programm ist der Geiger Rainer Küchl, 1. Konzertmeister der Wiener Philharmoniker em. und Solist auf allen großen Bühnen der Welt. In der Saison 2021 interpretiert Küchl gemeinsam mit Robert Pobitschka Johann Sebastian Bachs Sechs Sonaten BWV 1014 bis 1019.

2017 nahmen die „Kerzenlicht-Konzerte“ auch Ausstellungen von Bildern und Skulpturen in ihr Programm auf. Kuratorin ist Francesca Gräfin Pilati – Filo della Torre, die auch Ehrenmitglied der „Kerzenlicht-Konzerte“ ist.

Yoko Saotome-Huber a členové Vídeňských filharmoniků. / Yoko Saotome-Huber und Mitglieder der Wiener Philharmoniker. / Yoko Saotome-Huber and the members of the Vienna Philharmonic.

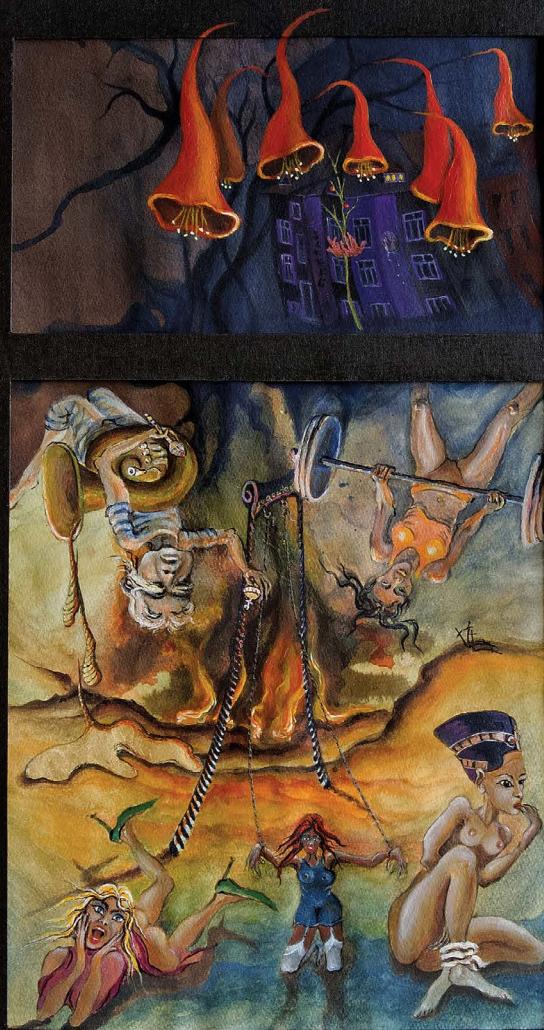
Kerzenlicht-Konzerte (Concerts by Candlelight) in Waldviertel, Lower Austria, have a more than 40-year tradition. During the first decades, the centre where they took place was the Renaissance Rosenburg Castle, and since 2009, the concerts have been organised at Geras Abbey.

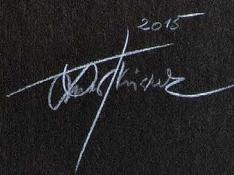
In 2010, the founder of the cycle, Elfriede von Manowarda, entrusted the pianist and composer Robert Pobitschka, who has performed regularly at *Concerts by Candlelight* since 2003, with the organisation of the concerts. Since 2012, he has extended the scope of the cycle and split the concerts among several locations: Baroque Palace of Riegersburg, Hardegg Castle, Greillenstein Castle, the castle and St. Gertrud Church in Gars am Kamp, the community centre and church in Waidhofen an der Thaya, Zwettl Abbey, Schrattenthal Castle, and other places of historical significance in the region.

At *Concerts by Candlelight*, we can primarily hear chamber music and soloist concerts. The organiser, Robert Pobitschka, does not consider the candle illumination of the hall to be lavish or a cliché, but rather an intensification of the spiritual content of the music, as well as a reinforcement of the spirituality that can be expressed through music. This direction determined the first *Concert by Candlelight* which was dedicated exclusively to Gregorian chants interpreted by the renowned Wiener Hofburgkapelle Choralschola Choir on 10 July 2021 in the castle church in Schrattenthal. The contemplative atmosphere during the concerts is also created by the historical ambience of the places where the concerts are held.

Other recent highlights include the Mozarteumorchester Salzburg Orchestra concert from 2019 that, in addition to pieces by Mozart and Grieg, also featured the 2nd piano concert by Robert Pobitschka, for which he was also the soloist. Between 2018 and 2019, Franz Bartolomey, a violoncellist of the Vienna Philharmonic, performed all suites for solo cello by Johann Sebastian Bach. Since 2018, the programme has also included violinist Rainer Küchl, the concertmaster of the Vienna Philharmonic and a soloist of all major world's stages. In the 2021 season Küchl, together with Robert Pobitschka, will interpret six sonatas by Johann Sebastian Bach BWV 1014-1019.

The 2017 Kerzenlicht-Konzerte programme also included art exhibitions, including paintings and sculptures. The exhibition curator is Countess Francesca Pilati – Filo della Torre, who is an honorary member of Kerzenlicht-Konzerte at the same time.

"Proč horizont?"
2015

Obraz *Proč horizont?* s motivem Kristekova domu. / Das Gemälde *Warum der Horizont brennt?* mit dem Motiv von Kristek-Haus. / The painting *Why the Horizon Burns?* with the motif of Kristek House.

*„Dokud člověk nepochopí relativitu,
brána k Absolutu mu zůstává zavřená.“*

*„Bis man die Relativität verstanden hat,
bleibt einem das Tor zum Absoluten verschlossen.“*

*„Until man understands relativity,
his gateway to the Absolute remains closed.“*

Lubo Kristek